

פורום הארגונים החברתיים

לשמירה על זכויות החייבים בהוצאה לפועל

הל"ב – התנועה למלחמה בעוני [ע.ר], עמותת סינגור קהילתי, קליניקת הוצל"פ במכללה למנהל המשפט בשירות הקהילה-הפקולטה למשפטים אוניברסיטת ת"א, המרכז לחינוך משפטי קליני, הקליניקה לייצוג אוכלוסיות בפריפריה-האוניברסיטה העברית, איתך מעכי משפטניות למען צדק חברתי עמותת "ידיד"-מרכזי זכויות בקהילה

25 ביולי, 2011

חברי ועדת חוקה ומשפט
ועדת חוקה, חוק ומשפט
כנסת ישראל
ירושלים

לכבוד
ח"כ דוד רותם
יו"ר ועדת חוקה, חוק ומשפט
כנסת ישראל
ירושלים

מכובדיי,

הנדון: התייחסות פורום הארגונים החברתיים לשמירה על זכויות חייבים

להצעת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 34), התשע"א – 2011

1. לקראת הדיון העתידי להתקיים בוועדת חוקה, חוק ומשפט ביום 27.7.11, פורום הארגונים החברתיים לשמירה על זכויות החייבים (להלן: "פורום הארגונים") מתכבד להציג את התייחסותו והצעותיו התמציתיות להצעת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 34), התשע"א – 2011 (להלן: "הצעת החוק" ו/או "תיקון 34").

2. על כן, נבקש להעיר הערות פרטניות לגופו של הנוסח המוצע של התיקון:

סעיף 1 – לתיקון סעיף 5 לחוק:

3. אנו מתנגדים לתיקון המוצע, ממספר טעמים. ראשית, לבעלי אישורים מוקנות סמכויות רבות, אשר בעצם טיבן ומהותן עלולות לפגוע באופן ממשי בזכויותיהם של חייבים (כגון הוצאת מעוקלים, ביצוע צווי פינוי, ועוד). נוכח הפוטנציאל הרב לפגיעה בזכויות יסוד של חייבים יש להפעיל סמכויות אלה בקפידה רבה.

4. בתוך כך, ישנה חשיבות רבה למנגנון פיקוח ותלונות של אזרחים כנגד התנהלותם של בעלי אישורים כאמור. ברם, במתן סמכות לוועדת האישורים להשית הוצאות על מתלונן, עולה החשש כי רבים יירתעו מלהגיש תלונות, אף תלונות ראויות ומצודקות, בשל הסיכון הכרוך בפסיקת הוצאות כנגדם. במילים אחרות, יהיה בכך "אפקט מצנן" מקום בו המערכת צריכה לעודד הגשת תלונות לצורך פיקוח אפקטיבי על בעלי האישורים.

5. זאת ועוד, במסגרות רבות ישנם מנגנונים מסודרים להגשת תלונות בדבר התנהלותם של גורמים מנהליים. כך לדוג; המפקח על הבנקים; המפקח על הביטוח; מבקר המדינה; נציב קבילות הציבור מכוח חוק בריאות ממלכתי, התשנ"ד – 1994; ממונה על תלונות הציבור מכוח חוק הרשויות

אצל: עמותת "ידיד" – מרכזי זכויות בקהילה (ע"ר) רח' פייר קניג 28 ירושלים 93469
ת.ד. 53151 ירושלים 91531
טל. 02-6790710 פקס. 02-6790340
e-mail: yedid@yedid.org.il www.yedid.org.il

פורום הארגונים החברתיים

לשמירה על זכויות החייבים בהוצאה לפועל

ה"ב – התנועה למלחמה בעוני [ע.ר], עמותת סינגור קהילתי, קליניקת הוצל"פ במכללה למנהל המשפט בשירות הקהילה-הפקולטה למשפטים אוניברסיטת ת"א, המרכז לחינוך משפטי קליני, הקליניקה לייצוג אוכלוסיות בפריפריה-האוניברסיטה העברית, איתך מעכי משפטניות למען צדק חברתי עמותת "ידיד"-מרכזי זכויות בקהילה

המקומיות (ממונה על תלונות הציבור), תשס"ח-2008, נציב תלונות הציבור על שופטים ועוד. **למיטב ידיעת הח"מ, באף מנגנון מן המפורטים לעיל לא קיימת סנקציה של השתת הוצאות על מתלונן.**

6. למעלה מן הצורך יצוין, כי ועדת האישורים מורכבת משלושה חברים, כאשר מתוכם רק אחד הינו נציג הרשות השופטת (ובנוסף נציג משרד המשפטים וקצין משטרה). אף נוכח הרכב ועדת האישורים כאמור, לא ראוי ליתן לועדה כאמור את הסמכות להטיל הוצאות על מתלוננים.

7. סעיף 2 – לתיקון סעיף 6 לחוק:

8. ראשית, אנו מתנגדים לקיצור המועד להגשת בקשה לביצוע פסק דין ל-14 יום.

9. סעיף 6(ב) לחוק, קובע כי לא תוגש בקשה לביצוע פסק דין אלא לאחר שחלף המועד שנקבע בפסק הדין לביצועו ואם לא נקבע מועד כאמור אזי 30 יום מיום מתן פסק הדין, וכאשר פסק הדין ניתן שלא במעמד החייב אזי 30 יום לאחר שבוצעה המצאה לחייב של פסק הדין.

10. ברי, המחוקק קבע כי התנאי לפתיחה בהליכים הינו 30 יום לאחר יידוע החייב, וזאת על מנת לאפשר לחייב להיערך לתשלום החוב. ראו לעניין זה דברי ההסבר להצעת החוק שנכנסה לתוקף ביום 16.5.2009, בהתייחסות לסעיף 6 לחוק, כדלהלן:

"...תיקון זה נועד למנוע מצב שבו זוכים ממהרים לפתוח תיקי הוצאה לפועל, לעתים אף

ביום מתן פסק הדין עצמו, בלי לתת לחייב הזדמנות לשלם את החוב, וזאת, בין השאר

תוך חיובו בהוצאות הכרוכות בהליכי הוצאה לפועל...."

11. לדעתנו אין מקום לצמצם את הכלל ל-14 ימים, במיוחד לנוכח הזמן המועט שחלף מאז נכנס לתוקף תיקון 29, ולא ברור מדוע נחפזים לתיקון הוראה אשר לא מכבר שונתה לאחר ישיבות רבות וממושכות בוועדת חוקה, חוק ומשפט בנוגע לתיקון 29.

12. למעלה מן הצורך יצוין, כי אף לפני תיקון 29 לחוק, נקבע בפסיקה כי יש לאפשר לחייב זמן סביר להסדיר את החוב. ראו לעניין זה את דברי כבוד הרשם אבי רובין בתיק הוצל"פ 01-91070-07-06, ח.פ.ש פורת 6991 בע"מ נ' מזרחי בועז (ניתן ביום 24.6.08, פורסם בנבו), כדלהלן:

"...כפועל יוצא מחובת תום הלב כאמור, נקבע כי על הזוכה ליתן לחייב פרק זמן סביר על מנת לפרוע

את חובו ולא להזדרז לפתוח תיק הוצל"פ באופן מיידי, מבלי ליתן לחייב כל אפשרות לשלם את החוב

הפסוק. ראו למשל: ע"א (י-ם) 296/91 כוכבה בניסטי נ' המגן חברה לבטוח (לא פורסם)."

אצל: עמותת "ידיד" – מרכזי זכויות בקהילה (ע"ר) רח' פייר קניג 28 ירושלים 93469

ת.ד. 53151 ירושלים 91531

טל. 02-6790710 פקס. 02-6790340

e-mail: yedid@yedid.org.il www.yedid.org.il

פורום הארגונים החברתיים

לשמירה על זכויות החייבים בהוצאה לפועל

ה"ב – התנועה למלחמה בעוני [ע.ר], עמותת סינגור קהילתי, קליניקת הוצל"פ במכללה למנהל המשפט בשירות הקהילה-הפקולטה למשפטים אוניברסיטת ת"א, המרכז לחינוך משפטי קליני, הקליניקה לייצוג אוכלוסיות בפריפריה-האוניברסיטה העברית, איתך מעכי משפטניות למען צדק חברתי עמותת "ידיד"-מרכזי זכויות בקהילה

13. בתוך כך, יש בהמלצה משום פגיעה בחייבים המעוניינים להסדיר את חובם ולבצע את פסק הדין. השהות הקבועה כיום בין מתן פסק הדין לתחילת הליכי ההוצאה לפועל הינה בבחינת פרק זמן מינימאלי, אשר חיוני לחייב להסדיר את החוב ולבצע את פסק הדין.
14. שנית, אנו מתנגדים לתיקון המוצע בהוספת סעיף 6(ב1), שמטרתו להעניק לרשם ההוצאה לפועל סמכות לאשר פתיחת תיק הוצאה לפועל לפני חלוף פרק הזמן המינימלי.
15. ככל שמדובר במקרים מיוחדים בהם נדרש לבצע הליכים לפני מתן אזהרה, ואשר יעמדו במבחנים שנקבעו בחקיקה ובפסיקה בעניין זה, יש לפעול במסגרת סעדים זמניים דרך בית המשפט, ובמידת הצורך לשנות את החקיקה בהתאם. ממילא, נתונה בידי בתי המשפט סמכות חוקית גם במצב היום, לקצר את פרק הזמן של ה-30 יום במקרים המתאימים, ולקבוע שתשלום יתבצע לאלתר או תוך כל פרק זמן שייקבע. ראוי להותיר את שיקול הדעת בידי השופטים, שחזקה עליהם שיידעו לקצר את פרק הזמן במקרים בהם הדחיפות מתבקשת ואין צורך בעיכוב של 30 יום.
16. התיקון אינו מוצדק ואף אינו יעיל: ראשית, מכיוון שהוא יוצר כפל-סמכויות, באשר סמכות מקבילה נתונה כיום בידי **בית המשפט** שנתן את פסה"ד, המוסמך להורות כי התשלום יבוצע לאלתר או בתוך פרק זמן קצר מזה הקבוע בחוק (וממילא – מאפשר בכך לפתוח תיק הוצל"פ ולנקוט הליכים מוקדם יותר); שנית, מכיוון שיעיל והגיוני יותר להותיר סמכות זו בידי בית המשפט, שכבר דן בעניינם של הצדדים ומכיר את הצדדים ואת הנסיבות הרלוונטיות (וממילא – את הסיכוי להברחת נכסים או את החשש שבהכבדה מיותרת על החייב), הרבה יותר מרשם הוצל"פ שטרם דן בעניינם של הצדדים. במצב זה, ראוי להותיר את ההחלטה בידי הרשות השיפוטית שיש לה את הכלים המתאימים להפעיל שיקול דעת בעניין.
17. לחילופין, ובמקרים חריגים בלבד, יש לאפשר לזוכה פתיחת תיק הוצאה לפועל לפני חלוף פרק הזמן המינימאלי, בכפוף לתצהיר וערבות הזוכה לנזק, על מנת לצמצם את השימוש בסעיף זה למקרים חיוניים בלבד, בהם ישנה הסתברות ברמה גבוהה כי לא ניתן יהיה לגבות את החוב לאחר מכן.
18. **סעיף 5 – לתיקון סעיף 19 לחוק**: אנו מברכים על התיקון המוצע ורואים בו חשיבות גדולה במיוחד.
19. **סעיף 8 – לתיקון סעיף 20 לחוק**: אנו מברכים על התיקון המוצע. יתרה מכך, לאור הנתונים העולים מדיווחי רשות האכיפה והגבייה לגבי אחוזי ההצלחה הגבוהים של הגבייה במסלול המקוצר, אנו סבורים כי רצוי דווקא **להרחיב** את השימוש במסלול המקוצר, ולא להגבילו. ההגבלה פוגעת לחינם בחופש הבחירה של זוכים המעוניינים לפעול באמצעות המסלול המקוצר, ואין בצידה נימוק ענייני.

אצל: עמותת "ידיד" – מרכזי זכויות בקהילה (ע"ר) רח' פייר קניג 28 ירושלים 93469
 ת.ד. 53151 ירושלים 91531
 טל. 02-6790710 פקס. 02-6790340
 e-mail: yedid@yedid.org.il www.yedid.org.il

פורום הארגונים החברתיים

לשמירה על זכויות החייבים בהוצאה לפועל

ה"ב – התנועה למלחמה בעוני [ע.ר.], עמותת סינגור קהילתי, קליניקת הוצ"פ במכללה למנהל המשפט בשירות הקהילה-הפקולטה למשפטים אוניברסיטת ת"א, המרכז לחינוך משפטי קליני, הקליניקה לייצוג אוכלוסיות בפריפריה-האוניברסיטה העברית, איתך מעכי משפטניות למען צדק חברתי עמותת "ידיד"-מרכזי זכויות בקהילה

20. סעיף 11 – פסקה 1 - לתיקון סעיף 76(א3): אנו מתנגדים לתיקון המוצע, נוכח העובדה כי זכות רבות בתיקי מזונות משתייכות לאוכלוסיות מוחלשות, נעדרות ייצוג משפטי, ואשר ממילא נתקלות בחסמים רבים למיצוי זכויותיהן (לעניין חסמים במשפט ראו ספרו של יובל אלבשן, **זרים במשפט – נגישות לצדק בישראל** (הוצאת הקיבוץ המאוחד, 2005).
21. סעיף 11 - פסקה 2 - לתיקון סעיף 76(ג) לחוק: אנו מברכים על התיקון המוצע.
22. סעיף 12 - לתיקון סעיף 81א3 לחוק: אנו מברכים על התיקון המוצע.
23. יתרה מכך, על מנת להשוות בין ההליכים מבחינה פרוצדוראלית, ומפאת החשיבות של מימוש זכותם של חייבים להגשת התנגדות לביצוע שטר, מבוקש לשנות את אופן הגשת בקשה להארכת מועד להגשת התנגדות לביצוע שטר, כפי שקבוע ביחס לבקשה להארכת מועד להגשת התנגדות לתובענה על סכום קצוב, ולאפשר הגשת בקשה להארכת מועד להגשת התנגדות לביצוע שטר בלא כתב ההתנגדות.
24. תקנה 109(א) לתקנות ההוצאה לפועל, תש"ם – 1979, קובעת כי בקשה להארכת מועד להגשת התנגדות לביצוע שטר, תוגש בכתב, בצירוף תצהיר ובצירוף כתב ההתנגדות. זאת, בניגוד לבקשה להארכת מועד להגשת התנגדות לתובענה על סכום קצוב, אשר תוגש בכתב בצירוף תצהיר בלבד (בלא כתב ההתנגדות) לפי תקנה 109(א) לתקנות ההוצאה לפועל, תש"ם – 1979.
25. חשוב להדגיש כי תיקון זה חשוב במיוחד מקום בו עסקינן באוכלוסיות מוחלשות אשר אינן יכולות לשכור עו"ד ונאלצות לפנות ללשכה לסיוע המשפטי ו/או ארגונים העוסקים בתחום, תהליך האורך זמן רב. במצב עניינים כזה, נמצא למעשה המבקש במצב של אי וודאות משפטית שכן הוא אינו יודע האם תתקבל בקשתו להארכת מועד ומאיך אינו יכול להגישה ללא כתב ההתנגדות.
26. על כן, לדעתנו יש להרחיב את התיקון ולתקן את תקנה 109(א) רישא, כך שיקבע כי "בקשה להארכת מועד להגשת ההתנגדות האמורה בתקנה 106 תוגש ללשכת הוצאה לפועל בכתב בצירוף תצהיר".
27. סעיף 14 – להוספת 4א81 לחוק: אנו מברכים על התיקון המוצע.
28. סעיף 15 – להוספת סעיף 781: אנו מתנגדים לתיקון המוצע, וזאת במיוחד נוכח חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 33), התשע"א- 2011, אשר התקבל לאחרונה. הטלת הוצאות או ערובה לשם הבטחת הוצאות הינה במהותה החלטה המצריכה הפעלת שיקול דעת (ובפרט השאלה האם מדובר בבקשת סרק), ואשר עלולה לפגוע באופן ממשי בחייבים, לרבות פגיעה בזכות הגישה לערכאות שיפוטיות.

אצל: עמותת "ידיד" – מרכזי זכויות בקהילה (ע"ר) רח' פייר קניג 28 ירושלים 93469
 ת.ד. 53151 ירושלים 91531
 טל. 02-6790710 פקס. 02-6790340
 e-mail: yedid@yedid.org.il www.yedid.org.il

פורום הארגונים החברתיים

לשמירה על זכויות החייבים בהוצאה לפועל

ה"ב – התנועה למלחמה בעוני [ע.ר.], עמותת סינגור קהילתי, קליניקת הוצל"פ במכללה למנהל המשפט בשירות הקהילה-הפקולטה למשפטים אוניברסיטת ת"א, המרכז לחינוך משפטי קליני, הקליניקה לייצוג אוכלוסיות בפריפריה-האוניברסיטה העברית, איתך מעכי משפטניות למען צדק חברתי עמותת "ידיד"-מרכזי זכויות בקהילה

29. לאור האמור לעיל, הנכם מתבקשים לקבל את ההערות ולשנות את הצעת החוק בהתאם.

30. אנו לרשותכם לכל מידע או הבהרה נוספים.

בכבוד רב,

יעל קסטן-רבסקי, עו"ד
מחלקה משפטית
עמותת ידיד

ורדית דמרי מדר, עו"ד
מנהלת מחלקה משפטית
עמותת ידיד

העתקים:

מר אבי ליכט, המשנה ליועץ המשפטי (כלכלי – פיסקאלי), משרד המשפטים.
כבוד השופט עודד מאור, יו"ר הוועדה לשיפור ולייעול הליכי האכיפה והגבייה בישראל.
מר דויד מדיוני, מנהל רשות האכיפה והגבייה
עו"ד ענת הר אבן, יועצת משפטית רשות האכיפה והגבייה

אצל: עמותת "ידיד" – מרכזי זכויות בקהילה (ע"ר) רח' פייר קניג 28 ירושלים 93469
ת.ד. 53151 ירושלים 91531
טל. 02-6790710 פקס. 02-6790340
e-mail: yedid@yedid.org.il www.yedid.org.il